

ПОДУНАВКА

ЛИСТЬ

ЗА НАУКУ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Број 41.

У Земуну,

12. Декембра

1856.

Овай листъ излази Средомъ и Суботомъ, а цена му је на годину 5 форинта, на пољ године $2\frac{1}{2}$ форинта ср. без поштарине; поштанска такса износи на 6 месеціј 30. кр. ср. Пренумерирати се може у Аустрији код сваке поште или познати наши скупитељи или управо код издавателя у плаћенемъ писмама. За огласе плаћа се за редъ 3 кр. ср.

Невеста.

(Од ђ. Јовановића Сомборца.)

[Продуженъ.]

У онеј парј, кад је олуја катарке и справе она-ко сплио у море одчела, онда је Ема с ћ. Јованомъ сама у собици била. Овай је полуимртавъ од страја. Он је плакао, јакао, гласно се Богу молио, и проклинао је своје пуцаније на Майке Каре пим ће, почем је он је ову сву несрћу опима двема убијнимъ птичицама преписивао. „Небы марјо,“ говораше он је, „кад ће ме мос пуцаније и главе стало, ал' ако нам је сад је Богъ помогне, те се спасемо, пре бы онда моју пушку на човека него на ту птичицу опалио, та од је сад је ми и ићно перце светина быти.“ Но будући се море мало по мало утишавати почело, то и Ема са своимъ сапутникомъ изађе на кровь. Шута лађа без катарки и други алата, безутешенъ, изважио је очајије како на лицу капитановомъ тако и у прочег људства, били су јасни знаци предстојеће несреће, и као да ни мало нисмо срећнији што се море утишава. Беснени западъ, и валију се таласи, све су галју ближе ономъ пре виђеномъ земљузу терали, од је кога већ ни две милје одстојали нису. Пондићи какву такву катарку, око које су се сви и из је свија сила упели, постаде сасвимъ немогуће. Све да су је подигли, небы ипак јетру противстати могла. Ту већ није било више изгледа, ове обале и ићне житеље надићи, јер Прибрежје црио већ им је и пут к јеверу припречило.

Обала је све ближе била. Већ су разговетно видити могли, како се уз ју таласи успињу, и који валије и успиње као каква грмљавина одзвивало се. На једно сто фатије опазе једно месташце, као да се нека рѣчица онде у море улива, и заиста; ал' у ићије утоку у ћији било је немогуће, јер су се читави брежулци од таласима нагомиланог песка, — кад је би таласомъ преливени бивали, које се свакији час је

догађало — видили. Истина, била је као нека одушка или просека, ал' то не бише за лађу, него за какву дереглију.

„Да бацимо ленгер!“ рекне капетанъ, „па ако се зарје, а притомъ и ветаръ мало попусти, то се онда колко толико спасењу можемо надати.“

„Де и вы, Г. Јоване!“ рече коријаношъ гурнући га у ребра, — „сад је морамо сви радити, јер овде се живота тиче.“

Предузеће се оконча. Мачку одтуре, коя се сретно зарје, и нека надежда укаже се на лицама целог људства, само је лице капитаново тавно и брижно, као и пре заостало.

„Шта мислите,“ упита Ема коријаноша, „кад је се море утишало, да л' бы се помоћу Божијомъ даљи отиснути могли?“

Капетанъ само жалосно главомъ мањајући, одговори, да не бы.

„Дакле је ова обала пуста?“ упита Ема.

„То нис, Господична,“ одговори он је, „неко су ићни житељи гаднай изродъ некиј, а притомъ су јошти већма одје трговаца робова покварени. Да је ова обала пуста, то бы я по утишаномъ јетру моју лађу у какви заливчије увукao, катарке као што треба с'градио и наместио, и мой путь натрагъ предузео, ал' овако —“

„А не бы л' могли кога одје наши послати, ил' па да с ћимъ житељима уговори?“ прекине му Ема речь.

„О, да како, кад је я само подпуно число људи имао, ил' барје дами она три момка — и то найболя ноћашња олуја у море не сарани; то бы я онда два буренщета рума на лађу изнео, а оба топа с је картачи преправио. То је једанъ начинъ с ћицима

утоварати. Ал' то є све садъ немогућно, јръ я текъ толико людји имамъ, да само — и то съ натегоњъ — ленгеръ извући могу; зато свака борба и бранењъ престас. Шта Богъ да.“

„И томе се яко чудимъ, да црнци нису већъ овде!“ рече корманошъ, кои є до яко ћутао. „Они чимъ какву лађу у неволи угледе, то све гамижу на обали, и све клепећу и цвокоћу нинимъ маймунскимъ зубма. Они се ѕдва могу уздржати, докъ већъ ѕдаредъ ногу нину на лађу не мету. — Ахъ! та ево ѹ.“

Сви погледе на ону страну, гди рѣчица у море утицаше, множство чамаца тако є съ црнцима препунићно было, да се мислило да ни ѕданъ неће остати, да се не заліс. Возен љиво, сасвимъ є неуредно. Јоштъ изъ далека чуо имъ се є гласъ радости нине и усклика.

„Богъ нека намъ помогне! Мы смо сви пропали!“ лелекаюћи, рече г. Јованъ, кои є руке прекрстіо, и крепко се Богу моліо.

„Само двадесетъ момака да имамъ на лађи, я бы ове несретнике знао онако дочекати, као што за- служую!“ крозъ зубе мумлаше капетанъ. „За садъ намъ ништа друго неостас, него или лађу у воздухъ распући, или равнодушно гледати како насъ плачкау.“

„Равнодушо! сасвимъ равнодушно!“ моляше г. Јованъ капетана.

„Само што є на нама, то ћеду намъ оставити, и то ако јоштъ сретни будемо!“ рече мирно капетанъ. „Ходите момци!“ окренувши се своимъ морепловцима (матрозима) рече: „Я имамъ у мојој собици ѕдину кесу са суверенима, донесите ми, да између васъ поделимъ; јръ садъ ће быти край съ нама! — А и вы господична и господине, добро ћете учинити, ако све посакривате, што вамъ є драгоцености. Ови црнци, ако имъ се неуспротивимо, и ако се пре не опио, него што насъ на суво изнесу, ћеду задовољни, што су у лађи и по собама понайлазили и поплячкали.“

Ема и ићи сапутникъ полете у своеј собици, да свое завежље спреме. Девойче, оно нешто новаца и драгоцености са нужни папири покупи и склони, и пође опетъ съ г. Јованомъ заедно на кровъ, јръ и онъ є у својој собици поспремао. Они застану капетана съ целимъ людствомъ своимъ око ѕдногъ одадивеногъ буренцета рума гди су посталли, очекиваюћи свое недраге госте, кои су већъ па два пушкомета близу лађе были. Ови су одвећъ црни были. У овакимъ случајима за оружје служиле су имъ етреље, копља, тулѣви, буџе и т. д. Побунѣно, и сатанскомъ викомъ возили су већъ около лађе. У среди међу нима угледу на ѕдномъ полунаಗомъ црну тророгасту шеширъ, за коимъ перјаница одъ црни неови пора лепршаše се.

„Ово є европеацъ!“ радостно ускликне Ема.

„Боже сачувай!“ рече корманошъ. „То є поглаваръ ови арангутана, кога су овде трговци робова наместили. — Садъ су башъ ови несретници у томъ растояњу најболѣ за ѕданъ паръ картача! Шта мислите, г. Капетану? — Заиста є прекаштета, што џи неможемо съ неколико поздравити и дочекати.“

Ево и чамци до лађе стигоше, и већъ су се

цирци као ято маймуна узъ лађу успијали. Већъ є на крову одъ сто црнаца гамизalo, понайвише кудрави, сви углансани и светлећи се одъ палмове масти којомъ се мажу, тако, да нинъ зверскї изгледъ већма маймуну него людма приличаше. Скоро су сви одъ средње висине, мали руку, широки ножура и претанки листова. Међу нима опазе неко особито створен ѡ одъ црнца, кои є могао имати око свои педесетъ година. На глави имао є пекій искићеный шеширъ, а на голо тѣло цавукао баше неке плаветне солдачке хальине са златнимъ еполетнама, кое су за много већогъ човека справљне биле, јръ му є туръ одъ чакшира ниже колена висио, а ногавице су яко срезане биле. На ногама имао є неке старе издрте матрозке чизме.

Капетанъ Хобсонъ пуномъ чашомъ рума и голо-главъ, и ако и понизнимъ коракомъ ипакъ са напрштенимъ лицемъ поита му на сусретъ.

„Bon jour! — Welcome! — Bienvenido, Senor!“ — рече црнацъ, почемъ поднешену чашу съ румомъ на душакъ испи. — „Я самъ, Петаръ краль!“ рече са таквимъ поносомъ, да бы му се свако — гледаюћи његово маймунско лице — наслејти морао.

Докъ є капетанъ овогъ поглавара црнца — кои є у неразумителномъ часу енглескомъ, часу шпанскомъ, часу пакъ португалскомъ єзику питаня, шта се сирћу у лађи наоди — разумети трудio се; дотле є корманошъ румъ са црнцима својски трошио. Изъ одговарања капетановогъ примѣтити є было, да є краль Петаръ сасвимъ задовољанъ био, почемъ се изъ свегъ срца смело, и као ярацъ скакутаюћи, викао: „Добро! врло добро! краль Петаръ сасвимъ задовољанъ!“

Већъ се сила рума почела на црнцима примѣтавати. Неко число црнца увукло се баше доле у лађу, и већъ се чуло обиље сандука, а други су као неки ћаволи око буренцета съ румомъ скакали и викали. Међутимъ капетанъ кодъ краља Петра изради, да га са своимъ дружствомъ на суво изнесе, кое овай одобри.

На промуклу заповесть краља Петра, стрче неколико црнца доле, дотерају два чамца да страдалнике на суво изнесу. Са тужнимъ срцемъ уђе Ема у чамацъ, а за њомъ капетанъ, корманошъ и г. Јованъ; у други пакъ сместе се прочи морнари. При возењу опази Ема ѕдногъ црнца, како се у ићи свиленый крогњу увјо, па вози, и, ако џи є и жао было за овимъ лепимъ парчетомъ свога накита, ипакъ се мораде наслејти, како га є заогрно. Други опетъ возаръ најлепшији фракъ г. Јована на своеј голо мастино тѣло цавукао, и то башъ онай фракъ у комъ є г. Јованъ бавећи се у Капштату, женскима фуроре правио.

Садъ већъ и чамци приспу на утокъ рѣчице. Одъ обрасли жбунова по обали, нису ништа видити могли, гди су и како су; но кадъ су читавъ ѕданъ саљъ возили се, приспу до ѕдногъ савијотка рѣке, гди виде развалине некогъ одавна бывшегъ опустошеногъ Португалскогъ зданја, у којима су еспане свое држали, кое є самимъ колебицама црнца сламомъ покрivenima обколјено было. Чимъ се чамци укажу, кадъ ал' оно подигне се радостна вика до небеса, ови се ујасну видећи same црне женске полакъ наге, а де-

башъ сасвимъ гола, гдј маймунски скчу и радостно узвикую. Како Ема, тако и њени сапутници слабо су како на рѣку тако и на ову хорду гледали. Приспевшимъ имъ, опазе једну лепу велику и яку гајю, са свима оправама — а и съ топови добро снабдѣвено. Њенъ строй, њена цриоћа — ѕръ је сва црио обоядисана била — познати је дала, да је Шпанска лађа, и кадъ се приближе, прочитаю на среди и име: „El Leon“ и „Навана.“ Капетанъ, као искусни мореплавацъ — безъ да је икome шта казао — примѣти таки, да је ово лађа трговаца робова'. — Ема, прекине ћутанъ.

„Хала Богу милостивомъ!“ рече она, изъ дубљине срца узданувши, „како ми се чини, ми се јоштъ помоћи можемо надати. Овде има Европеаца.“

„Есть, хала Богу!“ рече г. Јованъ такођеръ уздисаюћи.

Капетанъ, видио се, да ни једно ни друго неслуша.

„Добро је уређена и саграђена; преке паянте на катаркама, дају познати, да је ово — ако се неварамъ — као нека ратна лађа! А може бити, да је брзовозъ, то је лађа, трговаца' робова:“ мумлаше крозъ зубе капетанъ, погледавши Ему.“ Овака лађа може добро намучити, и сваку потеру кралевску осутити. Притомъ“ — показуюћи па батерије кое су на лађи најештене биле — „а и съ топови свакој ватри може добро одговорити.“

Чимъ је суво изађу, спазе два европејца, — кое пре изъ гојиле црица немогоше видити — нњима на сусретъ ићи, једанъ баше Мулатъ, *) одъ једно петдесетъ година, на лицу му је примѣтити было нечувственост и дивљији карактеръ. Другије је био правији Европеацъ, и је једно десетакъ година млађи одъ првога, нјегово одјло, држави тѣла, баше солдачко. Ово је био високъ човекъ, коврачсте косе, а не мањи и лепъ бы био, да му на лицу небяху изважни знаци различни страстіј, а и само мутно и тумарајуће око, издаваше неку нечовечност.

„Вы сте капетанъ оне онесрећене лађе?“ приступивши Мулатъ капетану Хобсону, упита га у поквареномъ енглескомъ језику, држећи руке острагъ, а цигару у зуби. „Я самъ таки јоштъ синоћ, чимъ самъ васъ опазио, онако по мору скакутати, знао: да ће васъ ћаво амо донети, и тимъ да ћете ми трговину отештати, давајући повода овима несретницима најумати се съ лађе свакојеке робе, па онда ће ћаво съ нјима трговати и погађати се. На срећу те смо се по нечемъ погодили, и сутра намъ стиже роба, те тако можете овде кодъ насъ задржати се, докъ несмислите, шта ћете, како ли ћете!“

Онай се другије полако са корманошемъ разговарао, питајући га за претрпљено страдање, шта имају на лађи, и одкудъ долазе.

Овай садъ оставивши корманоша, окрене се капетану говорећи: „добро је ипакъ, г. капетану, да ваље съ башъ садъ несрѣћа сустигла, докъ смо мы јоштъ овде. Краљ Петаръ, ако башъ о страдаџима

слабогъ милосрдја и има, ипакъ ће се на све ваље, гледећи ову господичну, смиловати.“

Докъ су они пешачили до развалина, приповеди имъ истый, да је онъ капетанъ одъ оне у рѣчици лађе, да му име Вићентије Девре; и да је изъ Хавре *) а Мулатъ да је надзиратель еспала, и нјму да је име Мигуелъ Плакида.

Девре побрине се свойски за обиталиште овима несретнимъ корабљекрушицима. За ны све, буде одма неко особито, већи одавно пусто лежеће зданје опредѣљено, где се сви удобно сместити могоше; за Ему пакъ, за коју се самъ Девре постарао, буде једна најлепша, одлучена одъ другиј, колеба опредѣлена. Истый капетанъ Вићентије рече јој, да онъ ио као свога госта сматра, и докле се голь онъ овде задржава буде, да ће се за ю и нјено путovanје свойски побринути. У колико се Ема — нњой као сасвимъ непознатомъ човеку — поверити могла, у толико се поверила, а и заиста нје се ни преварил почемъ јој онъ ни најманъ повода недаваше, плашити га се. Онъ је у нјнимъ очима истина страшань био, зато је она при свемъ поверио, на великой опрези била, ал' при свемъ томъ нје заборавила, свако и то највеће почитанје одавати му, и нјегове пошире съ највећомъ благодарностју примати. Њени несретни сапутници, били су исто тако као и она, сваке помоћи лишени. Комнје бы она — међу овима црнима полузверовима за обрану прибеги и могла, ако бы башъ и одбацила овога човека наклоност, приятство, а и саму очевидну помоћ? приликомъ томъ она се и за свое састрадало сапутнике постара, како бы имъ потребна набавила. Капетанъ Хобсонъ измоли неколико асура одъ црица за простираче себи и своима людма, па којима су и спавали, а себе је съ даскама — кое су за клупе и астала служиле — снабдјено. Мулатъ, при целој овој патњи, при свомъ напрезанју ови јадника, безъ да бы се сагнуо, стајао је као проштацъ и звиждукајући гледао, како се ови муче. Ал' Вићентије је — и онога ладнокрвност — својомъ охотовомъ, накнадио. Онъ неколико ствариј изъ свое собице на лађи да донети, и докле голь са свима нуждними Емину собу снабдјено нје, нје се окануо.

Међутимъ се и краљ Петаръ изъ разбіене гале вратио био. Изъ далека се је примѣтила била сила рума, коя је нјега и дружину му обузела, ал' онъ је при свемъ томъ одъ све своеј дружине најтрезвенији био. Да бы Вићентије јоштъ болѣ краља Петра на користь Емину придобити могао, зовне како нјега, тако и капетана Хобсона, корманоша, Мулата и Ему на обѣдъ. У обиталишту Вићентиномъ већи је за овай посао све преправљено било, шунке маймунске и разне рибе биле су за ело, и у колико је ело мало као простје било, у толико је разно благородно пиће оно накнадило. Садъ се Вићентије лати съ виномъ краља Петра, ливајући му свакогъ тренутка по пуну грдину чешетину мадерска вина, ал' овомъ то ништа нје сметало, ѕръ, како бы овай ливао, тако бы овай искалывало.

Овай актъ не само да је Ему до чудења довео,

*) Мулатъ, то је породиће одъ црица и беле жене, или обратно; одъ црне жене и бела човека.

*) Хавре, морска варош у северној Француској.

нега су и присутствуюћи чудити се морали, како је овай црпац трошио пиће, а притом место да бы пияни био, све се трезвени и весели показивао.

При овом обједу, и тако рећи весело почне Мулат који је до сада бутоа на миг Вићентин съ краљем Петром за робове се погађати.

„Но краљу Петре,“ рече Мулат, „како стоимо јошти за онай остатак робе? У ютру долазе ми две стотине парчета црни дрва, који ми съ оне стра-

не краљ Бони шалћ, и, ако вы што годје непопустите, то ћу я и ону трећу стотину одъ њега узети.“

„Вы треба да знаете господична,“ рече Вићентиј Еми, који је поред њега седио, „да толико и толико парчета црни дрва, значи толико и толико робова, јер, црно дрво, значи црни роб.“

„Немогу попустити, они много новаца вреде!“ одговори краљ Петар, почевши пуну чашетину на едан ћутлију се сале. (Продужиће се.)

РАЗЛИЧНОСТИ.

МЪСТНЕ ВѢСТИ.

Земун. Рођен је дан љубитеља величества премилостише је царице Елизавете био је прошасте Недеље торжествено прослављен. Како у православной тако и у римокатолической цркви држана је света литургіја, при којој присуствовали су сва војска и грађанска господа, а и света је било довольно. — Пре неког дана лопови у кућу пароха евангеличког у Новом Пазову кроз прозор је уђу, и приличну суму новаца однесу му. Олег је то злочинство је едан од доказа оних, како се по Срему од неког времена често догађају.

В. Београд. Ово дана појављује се код наше у канцеларии телеграфа нека, „Богъ буди съ нама“ аветъ, која на машини куца и са телеграфистама се разговара о којемчу, огледало на дувару дира, сатија отвара и затвара и много друго којишта; — по целом је Београду о том говори, и светъ је уврче трчи у телеграфију као на неко чудо. Његова Свѣтлость онамађује у Недељу уврче многе те любопитљивце растерала, и налог је да се најстрожије пази, да се той аветини и у трагу је; но је реко, а самонем и многи други, да њој нису трагају тако заплетенје као што неки држе. По свој прилици ту новију авету и да тога модернога вампира, немами човечја крв да је се напије, по више утроба телеграфске касе, која је свакога прилично пуна. Или је то исправа била само невина и несташна шала сами телеграфисти, који су хтјели едан другога и плашили; али бојм је да им је та шала неизађе на дебело.

Код наше је се ово дана убиство догодило; едан караш и скитница, који је из Турске у Београд дошао и овуда свој занат проводи, толико је нашу варошку полицију, и његовим именом по Београду скитањем, боевима и прекосом накинио, да наш управитељ, Г. Н. Христић, који се ревностно заузима да Београд је од овакови зликоваца очисти, и у поредак је европског га доведе, изда онамађује, по упутству вальда старјега, налог, да се истаки зликовац ма и кој начин је ухвати и у полицију доведе (или донесе), и тако оду неколико пандура са наредником своим у кућу где се онай зликовац бавио, обколе га, и рекшу му да се преда, но овай наспре на њи сада турска ханџара, и едног пандура смртно рани, који на кратко време потом и умре, а другог лакше рани, и између њи 5—6 момака побегне у град, при свему томе што су ови за њима пущали. Овде се јасно указује потреба жандармерије, јер заиста да су само два жандарма место овог шест момака била, неби јим зликовац по-

бегао. За зликоваца тога учинио је корак код наше, који је ово дана дошао, да га нашој власти преда, видијемо, шта ће бити.

КЊИЖЕВНО.

Др Јован Јаковљевић Пётрошевски, професор при Берлинском свеучилишту, издаје у свајакама старо-персијско дело: „Зендавеста“ съ преводом и персийским и польским. Књигу је ту пре три хиљаде година живео и старо-персијски законодавац Зороастер сачинио и док је год је вројисовљен његова трајала, дотле је била од Персијана за свету књигу држана, као што је Евангелије, и Турци наводно Коран држе. Макар је то дело веће обште познато, и на више европејских језици пре ведено, то се опет г. Јаковљевић послал тога изузетка тога приметио, што је приметио, да у Зендском (старо-персијском) језику подоста се речија налазе, које са славенским једнако гласе. Он је даје дело то съ оригиналним писменима печатати, и при свакој речији налази се начин читанја съ польским преводом, тако, да сваки без великог труда сравнити и сродство речија пронаћи може. За главнији наслов тога дела највећи је речи: „Славенска собственост од три хиљаде година, или Зендавеста, т. је животоносна књига Зороастера.“ Књига је та најумудрја садржая; у њоји се налазе узвишене мысли о присуству једног Бога, и безсмртја душе човечје. — Познавање Зендскога, још је више Санскритскога, старо-индискога језика отворило је језикословцима велико пољ за нову науку, и ако они сравнијем тих прстарих језика са нашим дознаду, да су сви народи једнога порекла: каква су то онда благотворна набављења за моралну свезу једног народа съ другима, тада ће се већма потврдити, да су сви људи, да је цео род човеческиј један крви.

ЗАГОНЕТКА.

(Едносложна.)

Бесимъ по свету,	Башишъ ли вѣди,
У свакомъ реду,	Друго да вреди
Наћи ћешъ ме:	Тердо лодай;
Сви тиј ме знаду.	Онда самъ мјо
Кој зло раду	Свагда я быо
Плашући се.	Ловцу; но тиј
Црие самъ бое,	Коимъ се даже
Пакости мојој	Ако ме траже
Нема ти край!	Бѣснили бы.

Bilder-Berkauf.

Gefertigter empfehle dem pl. t. Publikum mein großes Lager von Bildern, als: Original-Handzeichnungen und Aquarelle von sehr guten Künstlern, englische und deutsche Stahl- und Kupferstiche, ferner eine große Auswahl von allen Gattungen Lithographien, schwarz und gemalt, als: Porträts von durchl. Personen unseres Allerh. Hofes, und allen Gattungen von religiösen Darstellungen, Landschaften, Genrebildern, Studienköpfen für Schulen, Jagd- und Pferdestücken.
Carl Meyer aus Wien.

Das Verkaufs-Lokal befindet sich im Gasthofe „zum goldenen Löwen“ № 5.